

5.2 Sudėtinis sakiny

Sakiniai, turintys du ir daugiau gramatinių centrų, yra vadinami **sudėtiniais**. Pavyzdžiui: *Vingiuojančiu keliu ateina žmogus, vėjas jam plaiksto plaukus* (1 dėmuo: *vingiuojančiu keliu ateina žmogus*; 2 dėmuo: *vėjas jam plaiksto plaukus*).

SUDĖTINIAI SAKINIAI

JUNGTUKINIAI

BEJUNGTUKIAI

SUJUNGIAMIEJI SAKINIAI

Sakiniai, kurių dėmenys siejami jungtukais: *ir, ar, arba, o, bet, tačiau, vis dėlto, tik(tai), užtai, todėl, tad, dėl to, tai, taigi*.

PRIJUNGIAMIEJI SAKINIAI

Sakiniai, kurių dėmenys prijungiami jungtukais: *kad, jog, ne, kadangi, jeigu, jei*; įvardžiais: *kas, koks, kuris, kelintas*; prieveiksmiais: *kada, kol, kaip, kiek, kur, kame*; dalelytėmis: *ar, vos tik, tarsi, tartum*.

SUDĖTINIŲ SUJUNGIAMŲJŲ SAKINIŲ SKYRYBOS TAISYKLĖS

- Sujungiamųjų sakinių dėmenys, sujungti priešinamaisiais ir paremiamaisiais jungtukais ar jų paskirtį turinčiais žodžiais, yra atskiriami kableliu.
- Kableliais atskiriami ir sujungiamųjų sakinių dėmenys, sujungti kartojamaisiais jungtukais.

5.2 Sudėtinis sakiny

SUDĖTINIŲ PRIJUNGIAMŲJŲ SAKINIŲ SKYRYBOS TAISYKLĖS

- Sudėtinio prijungiamojo sakinio **šalutinis dėmuo** visada atskiriamas nuo pagrindinio dėmens. Šalutinis dėmuo gali eiti prieš pagrindinį dėmenį, po jo arba būti į jį įsiterpęs. Dėmenims atskirti dažniausiai vartojamas neutraliausias skyrybos ženklas – kablelis. Tais atvejais, kai šalutinis dėmuo yra įsiterpęs į pagrindinį, jis išskiriamas iš abiejų pusių.
- Vienarūšiai šalutiniai dėmenys, sujungti nekartojamaisiais sudedamaisiais ar skiriamaisiais jungtukais *ir, ar, arba*, neatskiriami.

1. Sukurkite plakatą, pristatantį sudėtinių sujungiamųjų ir sudėtinių prijungiamųjų sakinių skyrybos taisykles.

? ! . , : -

5.2 Sudėtinis sakiny

2. Pateiktus vientisinius sakinius pakeiskite sudėtiniais.

1. Mano draugai keliavo į kalnus. 2. Smarkiai lijo. 3. Pamiškėje gyveno lapių šeimyna.

1. _____

2. _____

3. _____

3. Parašykite penkis sudėtinus sakinius su priešinamaisiais jungtukais. Nepamirškite sudėti skyrybos ženklų.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

4. Sudėkite skyrybos ženklus.

1. Prisimčiau žmogaus kuris pristatymo metu uždavė klausimą vardą. 2. Aš pati žinau kada reikia perskaityti knygą todėl mokytojos nebeklausiau. 3. Niekas nežinojo kur vyks paskaita. 4. Pranas nenumanė kiek jam kainuos automobilio tvarkymas. 5. Kai pradėjo temti jau buvo per vėlu eiti pasivaikščioti į parką. 6. Mokytojas kuris taisė namų darbus buvo labai pavargęs. 7. Grietinė kurios nusipirkome buvo skani kaip naminė. 8. Eglė kurią statysime Kalėdoms bus dirbtinė. 9. Tai istorija kurią visi prisimins. 10. Kad Broniaus nėra namuose niekas nežinojo.

